



**עין משפט**
**נר מצוה**

א [מיי] פֿינף מ'ה'ל שטעות ה'ל יתן:
**ל**ב ב מיי פֿיג מהלכות טוען הלכה א סמג עשה לך טושע'ע ח"מ ס' פס סעיף א:
**ל**ג ג טושע'ע שם ס'ט:

### רבינו חננאל

דראשי ביה:
הטענה שתי כסף כו'. פירוש שהן ב' מעין מכ"ד מעין לסלע:
אמר רב כפירת טענה שתי כסף. כלומר אינו חייב עד שיתבענו יותר משתי כסף וכספור בשתי כסף וירדה בשאר ואם תהיה הכפירה פחות משתי כסף אינו חייב שבוטע.
ושמואל אמר הטענה לא תהיה פחות משתי כסף אבל אם טענו בשתי כסף אפילו כפר בכל ולא הורה לו אלא בפרוטה דקתני חצי חובה) או הודי' בכל וכפר בפרוטה:
אמר רבא דיקא מתניתין כרב דקתני הטענה שתי כסף והורודהא שוה פרוטה. ואילו כפירה בפרוטה לא קתני כמו שאמר שמואל. ותנן נמי בפרק הוזהב קנות את הכסף. ה' פרוטות הן ההורדה שוה פרוטה. ואילו כפירה בפרוטה לא קתני. ודייקי קראי כשמואל שנאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. מה כלים שנים אף כסף שנים וכתוב כי הוא זה. פ' כי הוא שאתה תובעני בשתי כסף זה בלבד יש לך אצלי. הנה נמארה כל הטענה שתי כסף ומכלילא ההורדה. ומוקי רב להאי קרא כוליה שתי כסף לכפירה הוא דאמא. אבל להורדה פקעת הטענה ולהורדה ממין הטענה מדכתיב הוא וכתוב זה: ומקשינן על שמואל שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור. מאי לאו משום דלית כפירה שתי כסף משה'ה פטור. ודחי' שמואל לאו משום דלית בכפירה שתי כסף הוא דפטור אלא משום דטענו בכסף והודה לו בנחשת והיא פרוטה. שאין ההורדה ממין הטענה. ואקשינן עליה מסיפא. ומשני דשני סיפא דהא טענו שתי כסף ופרוטה דכיון דאית בכלל הטענה פרוטה מודה במקצת הטענה הואי. ושמואל לטעמיה דאמר טענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהן חייב. ואמרין ה"נ מסתברא מדקתני דאמר טענו חטים ושעורין והודה לו באחד מהן חייב ה"נ מסתברא מדקתני סיפא לישראל זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא אומר לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו אי הכי אימא סיפא בשלמא שוה משום הכי חייב אלא אי אמרת דוקא אמאי חייב מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו מידי הוא טעמא אלא לשמואל ה'האמר ר"נ אמר שמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב ה"נ מסתברא אי אמרת בשלמא דוקא קתני משום הכי פטור אלא אי אמרת שוה אמאי פטור לישראל טובא הוי אלא מדסיפא דוקא רישא נמי דוקא לימא תיהוי תיובתא דרב אמר לך רב כולה מתני' שוה ולישראל זהב שאני תדע

## למ:

**התם** שהיה בידם לַמחות וְלא מִיחו. לא הוה נִרְךְ לַשְׁנוי אֵלָּא התם בדין הקל כדמסיק בסמוך הכא בדין חמור אֵלָּא דִּיחֵחַ לִיה לפרושי דאין נענשין מעונש עבירה אֵלָּא משום דלא מיחו הלכך אין עונש זה חמור כל כך:
**מִזָּה** בל״ם שנים אף בסף שנים. וּלִי״ת

היכי דריש בסוף שמעתין לשמואל לכך יֵאלֹא כלים למה שהן הא אַכְטֵרִיךְ למה כלים שנים וי"ל דפ"י הקונטרס דדריש מדלא כתיב כספים ומה שפירש בקונטרס לקמן דלי הוה כתיב כספים הוה שמעינן תרוייהו שנים ודבר חשוב אין נראה דבלא יתורא לא הוי משמע מכספים אֵלָּא ב' פרוטות כמו קדושי אשה שמתקדשת בפרוטה אף על גב דצפ"ק דקדושין (דף ד: ודף יא: וסס) גמר לה קיחה משדה עפרון דכתיב ציה כסף אֵלָּא הו"ל למכתב כסף או כספים אִי"נ כסף או חפצים והוה ידעינן שנים ודבר חשוב מיתורא דכסף ומדכתב כלים דרשינן יֵאלֹא כלים למה שהן וּלִי״ת לרב דמוקי דכסף לכפירה הוּא דלחא מנ"ל דצעינן דבר חשוב וי"ל דכולה מכלים דריש ונפקא ליה דבר חשוב מכלים דלפילו מחט שאין זה שוה פרוטה מ"מ חשיבות גדול יש בו שראוי לעשות בו מלאכה גדולה ואית ספרים דגרסי הכא מה כלים דבר חשוב כו' אע"ג דלגיצא דשמואל קיימא דדייק קראי כותיה וצקמונן אמר לשמואל אי כתב כלים ולא כתב כסף ה"א מה כלים שנים וכו' אצל דבר חשוב לא צעינן י"ל דודאי מכסף ילפינן דצעינן שיהא בכלי שוה פרוטה דלא תימא גזירת הכמוז היא בכל הכלים אע"פ שאין צדן שוה פרוטה וה"נ אמרינן צירושלמי דטענו שמי מחטין נִרְךְ שיהא שוין ב' פרוטות שמהא הכפירה פרוטה וההודאה פרוטה והדר מקשינן כסף לכלים להנִרְךְ כסף יותר מפרוטה דמה כלים דלאו כל דהו אֵלָּא כלי חשוב אף כסף אֵלָּא כל דהו אֵלָּא כסף חשוב דהיינו מעה שצדק יש בו חשיבות והשמה אין נִרְךְ להגיה אף כל דבר חשוב כמו שהגיה הקונטרס משום דשמואל אִית ליה יֵאלֹא כלים למה שהן וּשְׁפִיר גרסי' אף כלים דבר חשוב דבכלים נמי צעינן שיהא שוין שמי פרוטות ולמה שהן דקאמר היינו אע"פ שאין שוין שמי מעות וכן היה גירסת רבותיו צפ"ק דקדושין (סס) ושם (ד"ה והרי) הארכתי):

בטוענו

ענין לכפירה ושמואל אמר לך אי כתב רחמנא כלים ולא כתב כסף הוה אמינא מאי כלים שנים אף כל שנים אבל דבר חשוב לא בעינן קמ"ל תנן שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה ותיובתא דשמואל אמר לך שמואל מי סברת שוה קתני דוקא קתני מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו אי הכי אימא סיפא שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא אומר לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו מידי הוא טעמא אלא לשמואל ה'האמר ר"נ אמר שמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב ה"נ מסתברא מדקתני סיפא לישראל זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא לישראל כסף פטור אי אמרת בשלמא דוקא קתני משום הכי פטור אלא אי אמרת שוה אמאי פטור לישראל טובא הוי אלא מדסיפא דוקא רישא נמי דוקא לימא תיהוי תיובתא דרב אמר לך רב כולה מתני' שוה ולישראל זהב שאני תדע

## שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

**חלה על שניהן**. ששניהן נענשין זה שלא דקדק למסור ממונו ביד נאמן (ב) וזכאו לידי חלול השם:
**כפירם טענה שמי כסף**. טענה דתנן במתני' לאו תתחלת הטענה קאי אלא אכפירה שהוא כופר בטענת חזירו לצד הודאת הפרוטה דצעינן שמהא תתחלת הטענה שמי כסף

ופרוטה: ה"ג ואילו **כפירם פרוטה לא קסני: כי יתן איש**. תחלת נתינה ב' כסף ועלה קאי כי הוא זה דבר חשוב הוא: **מה כסף דבר חשוב אף כל דבר חשוב גרסינן**. ולא גרסינן אף כלים דבר חשוב דאילו בכלים אמרינן לקמן (דף מ:): דלפילו בכפירת מחטין חייב והאי אף כל צמידי דלאו כלי קאמר וקאמר רחמנא כי הוא זה זה בזה השבועה כשיאמר כי הוא זה כשמודה במקצתה. אלמא הודאה מתוך טענת שמי כסף היא: **ההוא**. זה מיבעי ליה דאין שבועה אלא בהודאה במקצת כלומר את זה אני מודה ולא לאגמורן דלטענת ב' כסף קאי ולעולם הודאה לצד מכפירת שמי כסף קאמר: **ולאו ממינא שמעם מינה דחסרה לה טענה**. לרב פרכינן נהי נמי דלמקצת הטענה וממין הטענה אִתּוּ מִיּוּה לאו ממילא שמעת מינה דחסרה לה טענה ראשונה ואין כאן עוד כפירה משמי כסף: **אלא אמר לך רב כסף כי אסא מעיקרא לכפירה אסא**. ולא תתחלת טענה: **ואסא אמינא אף כל שנים**.

והי"ל כסף נמי צהאי כללל: **אצל דבר חשוב לא צעינן**. וה"א כי היכי דגבי כלים אפי' טענו ב' מחטין והודה לו בלחד מהן חייב דללקמן (דף מ:): כל מידי נמי דטעינן ליה תרי ואודי ליה בחד לחייב ואפי' ליכא טענה קמיימא שמי כסף להכי אַכְטֵרִיךְ כסף למילף מיניה מידי דלאו כלים צעינן דבר חשוב: **שמי כסף יש לי בידך**. קס"ד דשוה כסף טעין ליה וקא"ל אין לך בידי אֵלָּא שוה פרוטה דהויא ליה הודאה ממין הטענה ואפ"ה פטור מאי טעמא לאו משום דחסרה לה כפירת טענה משמי כסף: **דוקא קסני**. זה טוען כסף וזה הודה לו נחשת דליכא הודאה ממין הטענה: **מידי הוא טעמא אלא לשמואל**. כלום אתה משבי חשובה זו אלא לשמואל כלומר אילו אמר חכם אחר דוקא קתני היינו יכולים להשיב תשובה זו אצל לשמואל אינו תשובה דשמואל הודאה ממין הטענה חשיב ליה מאחר שטענו נחושת עס הכסף וכפר לו בלחד: **הכי נמי מסתברא**. דמתני' דוקא קתני: **טובא הוי**. כפירה והודאה: **אלא מדסיפא דוקא כו'**. לשון קושיא הוא. נימא תהוי מיוצחא דרב מרישא דקתני שמי כסף יש לי בידך אין לך בידי אֵלָּא פרוטה פטור וטעמא משום דוקא תנן ומה שטענו לא הודה לו הא טענו שוה והודה לו שוה חייב ואף על גב דטענה קמיימא לא הוה אֵלָּא שמי כסף: **לישראל שאני**. דכיון דטענו משקל ודאי דוקא קתני אצל כל מטבעות דמתני' שוה קאמר שדך מטבע לעשותו דמיס לכל דברים:

<sup>מדע</sup>

### מסורת הש"ם

(א) ס"א ל"ג, (ב) ס"א ל"ג, (ג) לקמן מו:; (ד) לעיל כט. [מדרים כה:]; (ד) ותנן נמי ה' פרוטות הן האוהא בפרוטה וההודאה בפרוטה כל"ל רש"ל, (ה) [צ"מ נה:]; (ו) קדושין יא: בטרות נ:; (ז) כמדות קח: [לקמן מ:]; (ח) ועוד אריות בזה כמנו מוס' בטרות נ: ד"ה כל,

### תורה אור השלם

1. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים עִם מֹשֶׁה לְאמֹר סֹרֵר קָא מַעַל אֶהְיֶה הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאֵל תִּנְעֹז בְּכָל אֲשֶׁר לָקַחְתָּ פֶּן תִּחַפּוּ בְּכָל חַטָּאתָם:
במדבר טז כו 2. שָׁבַעְתָּ יְיָ תְּהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם לֹא שְׁלַח יָדוֹ בְּאַלְלָבָת רַעְיוֹ וְלָקַח בְּעֵלְיוֹ יִשְׁלֹם:
שמות כב י 3. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רַעְיוֹ כֶּסֶף או כָּלִים לְשֹׁמֵר וַיִּגָּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִקְנֶצָה הַיִּגָּב וְשִׁלֵּם שְׂמֹתוֹ כִּב ו 4. עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁה עַל שְׁלֵמָה עַל כָּל אֲבָדָה אֲשֶׁר יֵאמֹר בִּי הוּא זֶה עַד הָאֲלֹהִים יָבֹא דָּבָר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁינָן אֲלֵיהֶם יִשְׁלֹם שְׁנֵים קִרְעוּהוּ:
שמות כב ח

### הגהות הב"ח

(א) גמ' בשלמא ההוא דקא משתבע קאי בסורו אלא:
(ב) רש"י ד"ה חלה וכו' יבא ליד. נ"ב ע"ל דף מז ע"ב גמ"ש המוס' גדיה חלה:

### מוסף רש"י

משום קניא דרבא. דהייב ליה קנה ומנן המעות לתוכו והפקידו אצלו ונשבע שהחיר לו מעותיו ולאחר שבועה יחזור ויטלנו, ועובדא הוה קמיה דרבא הכי (ועיל בט. וע' נדרים כה:). ההורדה בפרוטה. להיות הודאה במקצת וימחייב שבועה (ב"מ נח:). מה כלים שנים. כל דהו, אפילו אין שוין דינה, אף כסף שנים (בבברות ג' ע"ש). מה כסף דבר חשוב. דמעה כסף הוי חשוב, אף כלים דבר חשוב. ולא כל דהו ממש (שם) שיהו שוים שמי כסף, ולאפוקי ממ"ד טענו שני מחטין חייב בהודאת אחת מהן לכך ילאו כלים למה שהן (קדושין יא:).